

Opinia dotycząca zagrożenia pasożytami bizona *Bison bison*

Fauna pasożytnicza bizonów jest mało zbadana, jednak dostępne publikacje świadczą o tym, że zarówno skład gatunkowy kokcydiów jak i większość gatunków nicieni nie różnią się od występującego u żubrów. Jednak chciałbym zwrócić uwagę na kilka gatunków występujących u bizonów, które nie były stwierdzane u żubrów i które mogą okazać się inwazyjne i potencjalnie niebezpieczne. Spośród nicieni żołądkowo-jelitowych z rodziny Trichostrongylidae do takich gatunków należą *Orloffia bisonis* i *Marshallagia* sp. Nie sposób przewidzieć ich patogenności u nowego żywiciela, jakim może okazać się żubr. Innym gatunkiem jest amerykański nicień z nadrodziny Metastrongyloidea *Parelaphostrongylus tenuis*, którego typowym żywicielem jest jelen w irginijski (*Odocoileus virginianus*). Gatunek ten umiejscawia się w układzie nerwowym żywiciela i przez tę lokalizację jest bardzo patogeny. Był stwierdzany również w układzie nerwowym u cieląt bizonów. Innym groźnym pasożytem jest przywra wątrobowa *Fascioloides magna*. Jest to typowy pasożyt amerykańskich jeleniowatych. W Ameryce typowymi żywicielami ostatecznymi tego pasożyta są wapiti (*Cervus elaphus nelsoni*), jelen w irginijski (*Odocoileus virginianus*), karibu (*Rangifer tarandus*), mulak (*Odocoileus hemionus hemionus*) i jelen czarnoogoniasty (*Odocoileus hemionus columbianus*). Przywra ta była stwierdzana również u bizonów. *F. magna* była zarejestrowana po raz pierwszy na terenie naszego kraju w 1953 r. w wątrobie jelenia odstrzelonego w Borach Dolnośląskich w okolicy Bolesławca. Od tego czasu na terenie Polski nie rejestrowano obecności *F. magna*. Stwierdzono ją powtórnie u 2 łań jeleni w roku 2014. Wątroby obu łań były powiększone, ich brzegi zaokrąglone, a na powierzchni i przekroju obserwowano ciemno brązową lub czarną plamistą pigmentację i złogi włóknikowe. Węzły chłonne wnęki wątroby były również powiększone i ciemno pigmentowane. Na przekroju mięszu narządu występowały liczne jamy (pseudocysty) mające kontakt z przewodami żółciowymi. Wypełnione były krwistą lub ciemno brązową cieczą w której znajdowały się przywry. Ciecz zawierała jaja przywr i detritus komórkowy. W próbach kału tych jeleni stwierdzono także liczne jaja pasożyta. Przyczyną pojawienia się *F. magna* na tym terenie było sprowadzenie do tych lasów około 1850 r. amerykańskich jeleni wapiti. Wraz z tymi jeleniami została wprowadzona omawiana przywra. Interesującym jest fakt, że *F. magna* znalazła w Borach Dolnośląskich odpowiednie, dogodne dla siebie warunki do rozwoju, żywicieli pośrednich, i przetrwała w łowisku do dnia dzisiejszego, w okresie ponad 160 lat. Wymienione przywry są patogenne dla żywicieli wywołując w ich wątrobie rozległe zmiany anatomopatologiczne. U typowych żywicieli – jeleni parazytoza może

przebiegać subklinicznie. Natomiast u żywicieli przypadkowych – sarn, żubrów, bydła, owiec i kóz inwazja może wywoływać objawy kliniczne w postaci utraty apetytu, depresji, wychudzenia i prowadzić do upadków tych zwierząt. Występowanie przywr *F. magna* u jeleni stanowi potencjalne zagrożenie dla innych zwierząt dzikich występujących w łowiskach takich jak sarny, żubry i dziki oraz dla wypasanych na śródleśnych pastwiskach domowych przeżuwaczy i koni. Nie znany jest jeszcze zasięg ogniska tej groźnej pasożytozy na terenie kraju. Sprowadzanie bizonów może doprowadzić do powstawania nowych ognisk tej pasożytozy.

Piśmiennictwo

1. Drózd J. 1995. Polimorphism in the Ostertagiinae Lopez-Neyra, 1947 and comments on the systematics of these nematodes. *Systematic Parasitology*, 32, 91-99.
2. Demiaszkiewicz A.W., Pyziel A.M., Kuligowska I., Lachowicz J. 2014. *Fascioloides magna* pasożytem jeleni w Borach Dolnośląskich, *Medycyna Weterynaryjna*, w druku.
3. Kornaś S., Hędrzak M., Basiaga M., Kowal J., Nosal P. 2014. Ocena parazytologiczna stada bizonów z hodowli prywatnej. *Medycyna Weterynaryjna*, 70, 302-307.
4. Feldhamer G.A., Thompson B.C., Chapman J.A. 2003. *Wild mammals of North America: biology, management and conservation*. The Johns Hopkins University Press, Baltimore, Maryland.
5. Weiss R.B., Sarver C.F., Thilsted J., Wolfe B.A. 2008. Clinical *Parelaphostrongylus tenuis* infection in two captive American bison (*Bison bison*). *Journal American Veterinary Medical Association*, 233, 1127-1130.

Warszawa, 17.11.2014 r

Prof. dr hab. ALEKSANDER W. DEMIASZKIEWICZ
LEKARZ WETERYNARII
Specjalista chorób zwierząt nieudomowionych
ul. Nowolipki 32 m 33, 01-019 Warszawa
tel. 838 22 75

08540